

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CXCIX. De eo qui consensit, ut Officium, quod ex arbitrio Vniversitatis dependebat, alteri conferretur, inito pacto, ut is cui conferebatur, daret consentienti medietatem lucrorum Officii per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

202 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

in suo statu: Bartol. in l. persona, §. 2. sub num. 2. ff. de pact. Alexand. in addit. ad Bartol. in l. Valerianus, in addit. ff. de pratoriis stipulat.

Est igitur hoc casu vera delegatio & novatio, sed quæ resolvatur in casum evictionis, aut insufficientiæ debitoris: qui casus cum non evenit, remansit in suo robore novatio: Ruin. consil. 45. sub num. 4. volum. 5. & bene Cyriac. controv. 214. n. 33. & sequent. † Hæc enim est natura conditionis suspensiva, ut impediatur effectum oriri: quod non habet locum in resolutive, quæ non impedit, nec suspendit contractum, licet eveniente conditione resolvatur: ut explicat Menoch. consil. 262. num. 20. Ergo obligatio Domini Petri fuit novata, & creditum ejus extinctum respectu dicti patris delegantis; & per consequens non potuit comprehendi in generali calculatione.

CAPUT CXCI.

De eo qui consensit ut Officium quod de arbitrio Universitatis dependebat, alteri conferretur, inito pacto, ut is, cui conferretur, daret consentienti medietatem lucrorum Officii per aliquod tempus, cum tamen Officium non dependeret ab ejus voluntate, utrum illa promissio sit nulla, tanquam facta sine causa.

SUMMARIVM.

- 1 Promissio facta scienter sine causa, vel ex falsa causa, sortitur naturam donationis.
- 2 Obligatio non dicitur facta sine causa, quamvis facta fuerit ex causa sola antidoralis obligationis, ad quam de jure promittens cogi non poterat.
- 3 Obligatio dicitur facta ex causa, licet is ad cujus favorem facta est, nullum ex illa causa lucrum consequatur.
- 4 Causam justam sufficit fuisse expressam, licet adfuerit alia causa injusta non expressa.
- 5 Defectus cause impulsiva non vitiat contractum, sed solus defectus cause finalis.
- 6 Causa finalis ad hoc ut talis sit, necesse est ut probetur, sine ea partes non fuisse contracturas.
- 7 Ut dicatur obligationem factam fuisse cum causa, sufficit causa de preterito, etiamsi nullum afferat damnum, vel lucrum.
- 8 Concursum hominum ad certam personam, vel Officium, quod Itali Aviamentum vocant, est considerabile, & pecunia aestimabile.
- 9 Quamvis Officium Secretarii Universitatis pertineat ad universitatem, tamen officio, & concursus voluntatum erga personam Secretarii ipsius, ad illum pertinet, & est pecunia aestimabilis.
- 10 Sive concursus hominum procedat a persona, sive ab ipsa re, semper est considerabilis, & præbet justam promissionis causam.

Promissionem factam per Philibertum in favorem Stephani, de dividendo emolumenta Officii

Secretariatus durante spatio trium annorum, in considerationem dimissionis dicti Officii in ejus favorem facta per D. Stephanum, & laboris per eum impensis in procurando provisiones eiusdem Officii, quas D. Philibertus obtinuerat, validam & obligatoriam esse dixi.

In primis notandum est, quod hic agitur de obligatione facta per D. Philibertum ex certa scientia cum ipse esset informatus de qualitate dicti Officii Secretarii: atque ita, etiamsi nulla adesset causa promissio per eum facta, esset valida: quamvis etiam adesset causa, sed falsa, vel iniusta, quia promissio facta scienter, censetur facta causa donationis, vel remunerationis: l. Campanus ff. de oper. libertor. Mantica de tacit. convent. lib. 3. tit. 12. n. 46. & tit. 12. tit. 10. n. 13. ubi allegat Gloss. magnam, & qui cum alio, ff. de regul. jur. & dicit hanc de communem opinionem. Idem dicit Gratian. ad d. ad decis. 137. num. 3. ubi testatur ita recitat DD. in dict. l. Campanus, alias incipit, l. papinianus, ff. de oper. libertor.

Secundò supradicta multa magis confirmantur, quia non potest debitari de vera & iusta causa promissionis, cum fuerit facta ex causa remunerationis propter dimissionem Officii, & sollicitudinem adhibitam, ut de eo fieret provisio favore D. Philiberti: cum non sit necesse pro validitate promissionis, quod causa in qua consistit fundamentum illius, producat efficacem obligationem; sed sufficit obligatio quædam naturalis, & antidoralis, pro recognitione cuiusdam gratitudinis, ad quam promittens cogi non poterat per iuris remedia, sed tantum ex quadam æquitate, & ut dicitur per bene-seance, teneri poterat: Bald. in l. generaliter, num. 5. C. de non numerat. pecun. Alexand. consil. 76. ram. 3. tit. 6. Vnde cum constet de meritis præcedentibus D. Stephani, tam in dimittendo Officium, quam in procurando provisiones illius favore D. Philiberti; sequitur obligationem & promissionem esse validam, quamvis ipse non habuisset actionem efficacem ad cogendum dictum Philibertum, ut sibi partem faceret de emolumentis trium annorum, pro quibus facere promissit: ut explicat Mantica de tacit. convent. libro decimo quarto, titulo duodecimo, numero 28. & 29.

Tertiò, quamvis causa expressa in obligatione nullum afferat damnum, vel emolumentum, prolemus valida semper manet obligatio: & cum quamvis D. Stephanus nullum lucrum præstare posset in emolumentis Officii, non propterea minus causa expressa in obligatione remanet valida, ut notat Iac. in l. filiusfamilias, §. dicitur prima littera, numero septimo, & in secunda littera, numero decimo, ff. de legat. 1. Mantica de tacit. tit. 12. num. 26.

Quartò, posito citra veri præiudicium, quod causa contractus, & promissionis fuerit considerabilis Universitatis, ad qua dependebat officium Secretarii ipsius, in prorogatione officii facta favore D. Philiberti, & sic in facto alieno, non dependente voluntate D. Stephani; non propterea irritatur promissio, de qua agitur: licet enim in hoc videtur consistere principale dubium DD. Arbitrari, tamen ad hoc dantur sequentes responsiones, iuxta jam antea deductas.

Prima responsio, quod cum causa illa considerabilis futuri Universitatis non fuerit expressa, sed solus causa dimissionis & sollicitudinis præterite, consistit obligatio propter causam justam expressam, etiamsi adesset alia iniusta non expressa: cum & causa

causa iusta sit expressa, constat de bona fide, & obligatio substituit; sed si causa iniusta lateat, & non exprimat, obligatio substituit ex causa iusta, & non annullatur ex causa iniusta non expressa. Mant. *dis. lib. 14. tit. 13. numero 17.* semper enim inspicitur causa quæ prodest potius, quam causa quæ nocet: *l. emancipatum, §. final. ff. de Senatorib. Angel. in l. si plagis, in princip. ff. de verb. obligat.*

Secunda responsio, quia duo sunt causarum genera, una videlicet causa finalis, altera vero impulsua. Causa impulsua illa dicitur, quæ contractui non coheret, id est, quæ non obligat, nec propter eam, licet vera fuisset, debitor promissionem facit, etiam si ignoranter, & non scienter; nisi probetur quod alias promissurus non erat, quo casu esset finalis: Bald. in l. demonstratio, §. 1. columna penult. quæst. 6. ff. de condit. & demonstrat. & in l. damus, C. de condit. in deb. Atqui prolongatio Officii per Vniuersitatem facienda, non fuit causa expressa in promissione facta per D. Philibertum, adeo ut siue vera fuisset, siue non fuisset, ipse semper, & quocumque modo voluerit promittere, & obligari, & per consequens causa est impulsua, & non finalis? ut notat Gabriel. *confil. 146. n. 7. vol. 1. & confil. 132. num. 9. eod. vol.* Cum enim semper, & quocumque modo D. Philibertus voluerit obligari in considerationem beneficiorum præteritorum, prorogatio futura per Vniuersitatem facienda non potest dici causa finalis promissionis, sed tantum impulsua, quæ sufficit ad validitatem promissionis, quæ ex sola causa impulsua, & persuasiva valida est, & sufficitur, etiam si non sit obligatoria: Alexand. *confil. 76. n. 3. lib. 6.* † Cum ad hoc ut constet, quod D. Philibertus non esset alias contracturus, necesse esset aut fuisse expressum, aut ab utroque contrahentium intellectum, alias promissio manet efficax: ut per Bartol. & Salicet. in *dist. 1. damus, C. de condit. in deb.* Gabriel. *dist. confil. 146. num. 8. lib. 1.* Cyriac. *controvers. 181. n. 8. §. 86. & 87.* ubi ostendit quod tali casu falacia, seu defectus causæ, non vitiat contractum, nisi probetur, quod contrahens non esset promissurus, si seiuisset causam esse falsam.

7 Sed hæc dicta sunt ex abundantia : frustra enim disputamus de falsitate causæ obligatoriæ ; cum etiam posito quod expressè in obligatione fuisset apposita conditio consensus Universitatis adhibendi, illa sola conditio fuisset sufficiens ad validandam obligationem, ad cuius validitatem sufficit causa de præterito, quamvis nullum afferat damnum, vel emolumentum : Afflicti *debis*, 39, num. 3. & idem dicendum est de conditione alicuius futuri eventus : Galganet. *de condit. & demonstrat. par. 2. cap. 4. quas* §. 9. num. 26. sed ut dictum est, frustra de causa disputamus, cum illa verificata fuerit, & D. Philibertus Officium durante triennio exercuerit.

Ultima responsio, eaque multum potens est, quod confirmatio, & prorogatio Officii per Vniuersitatem facienda, dependet ex ingressu D. Philiberti ad dictum Officium, quantumvis annale, cum per multos annos ipsa Vniuersitas solita esset confirmare Secretarios, & singulis annis prorogare, & continuare dictum Officium Secretarii in fauorem personæ semel in illud introductæ: & ideo licet illa prorogatio dependeat ex voluntate alterius, est tamen considerabilis, & pecunia æstimabilis, cum sit quoddam Auxilium, ut lo-

quantur DD. seu hominum inclinatio in fauorem personarum in Officium introducta: de quo Ananiamus multa Cephal. *confl.* 328. *num.* 20. & *sequens. lib.* 3. ut de auimento molendini, furni, hospitii, & similibus, tradit *ibid.* & post eum Gratian. *discept. forens.* c. 47. n. 17. & in terminis auimenti, & concursus personarum in fauorem Officii, & exercitii eiusdem, tradit *ibid.* Cephal. *numero* 21. quod jus auimenti est aliquid diuersum, & separatam a dominio, & proprietate Officii. Id eo quamuis Officium pertineat ad Vniuersitatem, auimentum tamen pertinet ad illum, qui Officium exercet, ut dicit Cephal. *loco cit.* *num.* 25. & 29. Vbi loquitur in terminis auimenti procedentis a voluntate cuiusdam Vniuersitatis hominum: & plura in toto illo consilio de dicto iure auimenti, de quo etiam Petr. de Vbald. in *tratt. de duobus fratribus, parte* 11. *numero septuagesimotertio.* Vnde recte potuit D. Stephanus vendere, aut aliam promissionem suscipere in sui fauorem, ratione auimenti dicti Officii, licet ex Vniuersitatis voluntate dependens.

Et in simili casu, cùm in Rota Romana dispu-
taretur de validitate cuiusdam laudi, in quo certa
summa fuerat adjudicata pro auimento domus,
seu hospitij, quod per noñemum cuidam nomine
Barratello relinquebatur, fuit iudicatum senten-
tiam esse iustam, & cessare falsitatem cause: quia
siue istud auimentum, seu concursus hominum
procederet ab ipsa domo, siue ex persona alterius
partis, quæ per longum tempus exercendo hospiti-
um in dicta domo, vocando, & benè tractando
hospites, effecerat concursum, & frequentiam in
dicto hospitio, semper spectabat ad eum, qui antea
hospitium possidebat, & ideo potuit per Arbitros
ius illud æstimari certo pretio, & ad illud Barra-
tellus condemnari, ut constat ex *decis. Rote Ro-*
manæ 540. numero septimo, parte secunda recent,
quod casui nostro optimè conuenit: † quia siue
auimentum, seu concursus Vniuersitatis ad dic-
tam prorogationem Officii processerit ab ipso
Officio, siue ex fidelitate & obsequiis Vniuersitati
per D. Stephanum præstitis, utroque modo erat
æstimabile pecunia, & per consequens iusta & le-
gitima fuit, & est promissio D. Stephani, & iniur-
ta denegatio D. Philiberti contra propriam pro-
missionem.

နန္ဒာနန္ဒာနန္ဒာနန္ဒာ:နန္ဒာနန္ဒာနန္ဒာနန္ဒာ:နန္ဒာနန္ဒာနန္ဒာနန္ဒာ

Renunciatio amplissima cum pacto de non petendo aliquid, quocumque jure in futurum super bonis paternis, non impedit quominus renuncians instituatür hæres à matre. Sed si hæreditas matris sit creditrix paternæ, obstat agenti generalis, & amplissima renunciatio. Renuncians censetur tantum renunciare successioni ab intestato, nec impeditur capere ex testamento. Intellige in præjudicium ejus, de cujus hæreditate agitur, sed non in præjudicium fratris, vel sororis.